

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

Nr. 80

VERSLAG VAN DE ZITTING 2010 (EERSTE DEEL)

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vastgesteld 23 maart 2010

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa¹ heeft van 25 t/m 29 januari 2010 deelgenomen aan het eerste deel van de zitting 2010 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van de behandeling van de tijdens deze vergadering geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten vermeld, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering².

Aan het begin van dit deel van de 2010-sessie werd de delegatie, zoals te doen gebruikelijk, mondeling geïnformeerd over een aantal binnen de Raad van Europa lopende zaken en relevantie ontwikkelingen. Deze briefing werd ditmaal niet verzorgd door drs. G. C. de Boer, voormalig ambassadeeraad justitiële zaken op de Permanente Vertegenwoordiging bij de Raad van Europa, van wie de delegatie later tijdens de vergaderweek afscheid nam, maar door de Permanente Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, drs. J. van der Velden en door plaatsvervangend Chef de Poste, drs. M.J. van der Kolk.

Zij wezen de delegatie op een aantal ontwikkelingen en gebeurtenissen die voor het functioneren van de Raad van Europa in de toekomst van belang kunnen zijn. Allereerst heeft de recent aangetreden secretaris-generaal van de Raad, de Noor Jagland, ten overstaan van alle permanente vertegenwoordigers zijn plannen ten aanzien van zowel het interne als het externe functioneren van de Raad van Europa ontvouwd en toegelicht. Zijn inzet is gericht op een versterking van de externe rol van de Raad door meer nadruk te leggen op het politieke en strategische functioneren van de Raad. Daarbij gaat het er hem niet om een keus te maken tussen kerntaken en andere taken, maar om het aanbrengen van prioriteiten op basis van de impact – dat wil zeggen de betekenis en

¹ Samenstelling:

Leden: De Vries (PvdA), Waalkens (PvdA), Jonker (CDA), Ten Broeke (VVD), Bemelmans-Vidéc (CDA), Kox (SP).

Plv. leden: Blom (PvdA), Strik (GL), Franken (CDA), Lempens (SP), Weekers (VVD), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA) en Elzinga (SP).

² <http://assembly.coe.int>

effecten – van te kiezen activiteiten op de terreinen waarop de Raad zich richt: mensenrechten, democratie en de rechtshandhaving. Voor het intern functioneren van de Raad en zijn organisatie zal dat moeten leiden tot minder strategisch en meer flexibel denken en handelen en tot het nastreven van doelen met minder middelen. Bij de uitvoering van activiteiten en projecten in de lidstaten zullen meer dan voorheen lokale krachten worden ingezet. Niet alleen zal dat tot een reductie van kosten kunnen leiden, ook zal dat de staf van de organisatie aanzetten tot een meer naar buiten gerichte blik en houding.

De inzet van de nieuwe secretaris-generaal zal verder zijn gericht op een duidelijker en meer afgewogen verdeling van rollen van nationale regeringen, Parlementaire Vergadering en Comité van Ministers, ook in de procedure die wordt gevolgd indien een secretaris-generaal moet worden benoemd.

De heer Jagland heeft de permanente vertegenwoordigers tenslotte voorgehouden dat het wenselijk is dat het Comité van Ministers sneller reageert op door de Parlementaire Vergadering aanvaarde aanbevelingen. De heer Van der Velden wees de delegatie vervolgens op het feit dat het Russische parlement, de Doema, onlangs heeft ingestemd met Protocol 14, dat een snellere afhandeling van zaken door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens mogelijk maakt. Het zal zeker nog enkele jaren duren voor de opgelopen achterstand zal zijn weggewerkt. Mede naar aanleiding van deze Russische opstelling zal medio februari in Interlaken (Zwitserland) een conferentie worden belegd over enkele actuele knelpunten en vraagstukken met betrekking tot het functioneren van het Hof en over zijn toekomst. Minister Hirsch Ballin is voornemens aan deze conferentie deel te nemen.

Tenslotte gaf de heer Van der Kolk de delegatie een korte uiteenzetting over de resultaten van het Sloveense voorzitterschap van de Raad van Europa in de tweede helft van 2009.

2. Benoeming nieuwe Voorzitter van de Parlementaire Vergadering

In de vacature die is ontstaan door het verstrijken van de termijn van de voormalige Voorzitter, de heer Luís Maria de Puig (Spanje) heeft de Assemblee in de eerste plenaire vergadering van deze deelsessie de Turkse afgevaardigde, de heer Mevlüt Cavusoglu tot haar Voorzitter gekozen. Aangezien de heer Cavusoglu zich al enige kandidaat had gesteld, heeft de Vergadering hem bij acclamatie gekozen.

3. Spoeddebat

Eveneens tijdens de eerste vergadering van deze sessie heeft de Vergadering, op voorstel van het Bureau van de Parlementaire Vergadering, besloten een spoeddebat te wijden over het thema: wat kan Europa doen voor Haïti. Een voorstel van de Social, Family and Health Affairs Committee om een debat te voeren over het onderwerp: «faked pandemics: a threat for health» haalde de vereiste tweederde meerderheid niet. Het debat over Haïti heeft plaatsgevonden op donderdag 28 januari 2010.

4. Dankwoorden aan het adres van de vorige Voorzitter, de heer Luís Maria de Puig.

Mevrouw **Jonker**, sprekend namens de fractie van de Europese Volkspartij, wees erop dat tijdens het voorzitterschap van de heer De Puig enkele niet eenvoudige vraagstukken op tafel lagen; de oorlog tussen Rusland en Georgië was daarvan wel één van de moeilijkste. Verder vroegen ook een aantal, meer interne aangelegenheden veel aandacht en

zorg van de voorzitter. Voor de wijze waarop de heer De Puig zijn diplomatieke en politieke vaardigheden, maar vooral ook zijn persoonlijkheid heeft ingezet bij de behandeling van die vraagstukken wenste mevrouw Jonker de heer De Puig namens de hele fractie te danken. Van de gelegenheid zei mevrouw Jonker gebruik te willen maken om nog enkele woorden te wijden aan de presidentsverkiezingen in Oekraïne. De eerste ronde heeft laten zien dat er verbeteringen zijn gerealiseerd in het verkiezingsproces, maar dat het wettelijk kader en instrumentarium nog onvoldoende zijn, terwijl de berichtgeving in de media vaak nog wordt beïnvloed. Hopelijk neemt de Oekraïense delegatie deze kritiek mee naar huis en grijpt de regering die aan om verdere verbeteringen door te voeren. Spreekster zei ook te hopen dat de kandidaten in de volgende ronde zich zullen inzetten voor een rustig verloop van die ronde. Tenslotte valt te hopen dat de verliezende kandidaten de uitslag van de laatste verkiezingsronde openlijk zullen aanvaarden. Mevrouw Jonker ging vervolgens in op de samenwerking tussen de waarnemers van de Raad van Europa en de medewerkers van de OVSE en zijn Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODHIR). Aan die samenwerking schort het nog al eens, zo was haar eigen ervaring. Tijdens een recente ontmoeting in Bern met de Voorzitter van de Parlementaire Assemblee van de OVSE, de Portugees Soares, had zij dit onderwerp ter sprake gebracht. Het zou goed zijn over de mogelijkheden van meer en betere samenwerking tussen beide organen intern eens van gedachten te wisselen.

De heer **Kox**, het woord voerend namens de fractie van Verenigd Europees Links, dankte de heer De Puig voor zijn inzet in de afgelopen twee jaar voor de Parlementaire Vergadering. Hij zei veel te hebben geleerd van de zojuist terug getreden voorzitter. De heer De Puig kan worden gefeliciteerd met drie successen die in de afgelopen drie maanden werden bereikt. In de eerste plaats is er de instemming van de Russische Doema met Protocol 14. Dankzij de inspanningen van de heer De Puig, van de Parlementaire Vergadering en van de Secretaris-Generaal is die ondertekening een feit. Een tweede succes dat de heer De Puig op zijn conto kan schrijven is de benoeming van de rechters bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Mede door de inzet van de heer De Puig is dat een succes voor de Parlementaire Vergadering. In de derde plaats werd het slepende debat over de benoeming van een nieuwe secretaris-generaal door toedoen van de vroegere voorzitter gestopt en werd alle aandacht door hem gericht op de verbetering van de procedure bij de benoeming van deze functionaris in de toekomst. Die procedure zal in de toekomst beter moeten verlopen en het Comité van Ministers kan hopelijk worden overtuigd van zijn rol in die procedure. Er zijn, naast de successen, ook belangrijke zorgen in de afgelopen jaren gerezen, zo vervolgde de heer Kox. Wat zijn fractie betreft richten die zorgen zich vooral op Turkije en Moldavië. Terwijl zijn fractie vanochtend had besloten geen spoeddebat aan te vragen over de recente ontwikkelingen in Turkije, heeft zij niettemin grote zorgen over de grondwettelijke ban die het Constitutionele Hof heeft uitgesproken over de Demokratik Toplum Partisi, de DTP, de grote sociaal-democratische volkspartij. Eerder werden de wereld al geconfronteerd met de bedreiging van het bestaan van de AK Partij, de Partij voor Gerechtigheid en Ontwikkeling. Nu is over een politieke partij officieel de rechterlijke ban uitgesproken. Dat is een schande voor de democratie. De fractie van Verenigd Europees Links heeft grote zorgen over de interventie van het Turkse Constitutionele Hof in het Turkse leger op basis van een nieuwe wet. Grote zorgen zijn er ook over het uitblijven van optreden door de Turkse regering tegen de grote sociale onrust in het land. In de tabaksindustrie staken bijvoorbeeld veel werknemers tegen de privatisering van die industrie. Spreker zei te hopen dat de Monitoring Committee haar inspanningen om het Turkse parlement en de Turkse regering te laten weten dat zij op de verkeerde weg zitten zal

opvoeren. Als het land een werkelijke democratie wil worden zal het zijn beleid in deze zaken grondig moeten veranderen. Een andere bron van zorg is Moldavië. Hoewel de heer Kox de geloofsbrieven van de Moldavische delegatie hedenochtend niet ter discussie had willen stellen, zei hij wel van mening te zijn dat er iets grondig mis is met de samenstelling van deze delegatie. Het had hem, alles afwegende, beter geleken om die geloofsbrieven niet opnieuw ter discussie te stellen, maar de zaak voor te leggen aan de Rules Committee. Die commissie kan vervolgens bezien wat de eis van een eerlijke vertegenwoordiging betekent. Als de grootste oppositiepartij, die goed is voor 50% van de stemmen, niet eerlijk wordt vertegenwoordigd in de delegatie dan is er iets vreselijks aan de hand.

5. De situatie in het Midden-Oosten (doc.nr. 12 117)

Rapport

Namens de Political Affairs Committee werd door de heer P.Fassinio (Italië) een rapport gepresenteerd dat nog op 25 januari 2010 was voorzien van een addendum naar aanleiding van een door hem aan Israël en de Palestijnse gebieden gebracht fact-finding bezoek.

Het rapport wijst allereerst op de reeds jarenlange betrokkenheid van de Raad van Europa bij het conflict in het Midden-Oosten en op het onverkort nastreven door de Raad van vrede in de regio. Opnieuw spreekt het rapport de overtuiging uit dat vrede alleen kan worden bereikt door onderhandelingen waarvan het resultaat door beide partijen wordt gedeeld en dus niet door militaire acties. Daarom wordt in het rapport opnieuw een dringend beroep gedaan op partijen om een klimaat van wederzijds vertrouwen te herstellen en om de onderhandelingen te hervatten. Van haar kant is de Parlementaire Vergadering vastbesloten om haar inspanningen om een bijdrage te leveren aan de politieke dialoog op parlementair niveau voort te zetten, zowel door middel van de activiteiten van het Tripartiete Forum dat wordt gevormd door leden van de Parlementaire Vergadering, van de Knesset en van de Palestijnse Wetgevende Raad als door betrekkingen met de parlementaire instituties in de landen in de regio.

Debat

Voorafgaande aan de plenaire gedachtewisseling over het rapport van de heer Fassinio werd de Parlementaire Vergadering toegesproken door de heer Daniel Ayalon, onderminister van Buitenlandse Zaken van Israël en door de heer Mohammed Shtayyeh, minister van Publieke Werken en Huisvesting van de Palestijnse Nationale Autoriteit. Hun redevoeringen kunnen worden teruggevonden in het verslag van de derde zitting (AA10CR3).

Van de zijde van de Nederlandse delegatie werd aan het debat deelgenomen door mevrouw **Strik**, die het woord voerde namens de Socialistische fractie. Zij complimenteerde de heer Fassinio met zijn rapport waaruit blijkt dat hij heeft getracht een balans te bereiken tussen steun en kritiek, gelijkelijk verdeeld over de beide partijen. Hij heeft tevens, zo voegde zij toe, een moedige poging gedaan om een zodanige resolutie (zie hierna) te ontwerpen dat deze kan bijdragen aan een duurzame vrede in het Midden-Oosten. Met de rapporteur zei spreekster het eens te zijn dat de Vergadering zich zou moeten bezinnen over de vraag op welke aspecten van het conflict haar interventie van meerwaarde zou kunnen zijn.

Terwijl de rapporteur enerzijds heeft laten zien dat er positieve en bemoedigende ontwikkelingen zijn, moet anderzijds geconcludeerd

worden dat de onderhandelingen tussen de Israëlische regering en de Palestijnen volledig vast zijn komen te zitten. De tijd verstrijkt en begint te dringen, vooral voor de vele Palestijnen die al zo lang te lijden hebben; ze zijn werkloos, ontberen iedere toegang tot basisvoorzieningen en hebben geen enkele bewegingsvrijheid. De Israëli's moeten intussen in onveiligheid leven. Tijd winnen lijkt het enige korte termijnvoordeel voor de Israëlische regering aangezien de bouw in Oost-Jeruzalem doorgaat en daarmee de creatie van een fait accompli wordt voortgezet.

Hoe te reageren op de terughoudendheid waarmee partijen aan een oplossing werken? Zelfs de leden van de Socialistische fractie hebben daar, zo vervolgde mevrouw Strik, verschillende meningen over en dat toont aan hoe dit conflict volken en regeringen in de gehele wereld verdeelt. Sommigen vinden dat wij als Europeanen voorzichtig moeten opereren om het contact met de Israëli's niet te verliezen. Anderen benadrukken echter dat wij de Israëlische regering uitdrukkelijker en steviger moeten aanspreken omdat de staat Israël gehouden is te voldoen aan zijn internationale verplichtingen. Als bezetter zou Israël de Geneefse Conventies moeten respecteren, de nederzettingen moeten ontmantelen, de conclusies van het Goldstone-rapport en de uitspraak van het Internationale Hof van Justitie van 2004, dat de scheidingsmuur moet worden verwijderd, moeten respecteren. Moeten wij als Raad van Europa, die mensen altijd aanspoort om mensenrechten te eerbiedigen en het recht te handhaven, ons niet uitspreken over dit gedrag? Wat zou het gevolg zijn als wij inconsistent in onze kritiek zouden zijn? Tegelijkertijd moeten wij alle partijen in het conflict van kritiek dienen op hun mensenrechtenschendingen. De rapporteur doet dat en de Socialistische fractie ondersteunt dat. Hamas moet evenzeer stoppen met zijn aanvallen en onderdrukking van zijn tegenstanders. Maar hoe spreken wij Hamas daar op aan? Wij verschillen daarover van mening: sommige leden van de Socialistische fractie vinden dat we niet met Hamas moeten spreken omdat zij een terroristische organisatie is. Andere leden benadrukken echter dat wij hebben aangedrongen op democratische verkiezingen in de bezette gebieden en dat we daarom besprekingen moeten openen om te zorgen voor wat vooruitgang in het bewegen van de verschillende posities.

De heer **Omtzigt**, sprekend namens de Europese Volkspartij, nam eveneens deel aan het debat en ook hij zegde de rapporteur dank voor het goede rapport over dit onderwerp. Het zal helaas niet alle problemen in de regio tot een oplossing brengen. Daarvoor bestaan zij te lang, hebben de volken te lang oorlog tegen elkaar gevoerd of hebben zij te lang tegen elkaar gesproken zonder naar elkaar te luisteren.

Dat laatste is ook kenmerkend voor dit debat tot nu toe, zo vervolgde de heer Omtzigt. De collega's in het debat hebben elkaar nog niet zo veel vragen gesteld. Interessant zou zijn te weten wat het standpunt van de rapporteur over de positie van Iran is. Hij was erg positief over de rol van Turkije en spreker kon zich daar wel in vinden. Hij was ook erg positief over de situatie in Syrië, waar de strijd nog steeds doorgaat. Maar wat gebeurt er in Iran en hoe onstabiel zal de situatie daar blijken te zijn? Ook voor de heer Shtayyeh had spreker een vraag. Hoe zou in de ogen van de Palestijnse Autoriteit Israël moeten reageren op een dreiging die niet «fake» is maar werkelijkheid? En vindt de heer Ayalon de stelling van de heer Shtayyeh dat Israël geen nieuwe universiteit moet bouwen redelijk? Betekent het niet langer bouwen van huizen ook dat niet langer grote, publieke voorzieningen en gebouwen mogen worden gebouwd in tegenstelling tot kleine, bijvoorbeeld voor het huisvesten van kleine schoolklassen?

Vrede is alleen mogelijk als er een dialoog is en er gedeelde waarden zijn. Zoals de heer Fassino zei, kan vrede niet worden opgelegd met militaire middelen of door de internationale gemeenschap. Zij zal moeten komen

als resultaat van de wil van de mensen «op de grond», die, zo zei de heer Omtzigt overtuigd te zijn, vrede willen omdat alleen vrede een zekere vorm van voorspoed teweeg kan brengen. Voor vrede is een twee statenoplossing nodig waarin Israël veilige grenzen en genormaliseerde betrekkingen heeft en waarin de Palestijnse staat werkelijk onafhankelijk is en in zijn eigen bestaan kan voorzien. In dat verband is de situatie in Gaza buitengewoon zorgwekkend. Alleen de achterdeur daar staat nog open voor smokkelgoederen; de voordeur voor humanitaire hulp is gesloten. Dat draagt niet bij aan het vinden van een oplossing.

De heer Omtzigt zei nog uren te kunnen spreken over het Midden-Oosten, maar nu behoefte had nog iets te zeggen over Irak. In dat land worden vorderingen gemaakt, maar de Fractie van de Europese Volkspartij maakt zich grote zorgen over het feit dat een groot aantal minderheden, vooral christelijke minderheidsgroepen, het land uit worden gedreven. Een paar miljoen mensen wonen daar al jaren en uit ervaring weten wij dat christelijke minderheden rustig kunnen leven in zowel Israël als in de door de Palestijnse Autoriteiten gecontroleerde gebieden. De internationale gemeenschap zou actie moeten ondernemen, maar welke soort actie beveelt de rapporteur aan?

Resolutie

De Vergadering aanvaardde aan het slot van het debat met de rapporteur en de beide gastsprekers een uitvoerige resolutie (doc. 1700, 2010) waarin zij een aantal dringende oproepen doet aan achtereenvolgens de regering van Israël, de Palestijnen, Hamas en de PLO, de Verenigde Staten, de Europese Unie, de Russische Federatie en de Verenigde Naties. Wegens de lengte van deze resolutie wordt voor het overige naar haar inhoud verwezen.

6. Actie tegen de handel in mensen: steun aan de Conventie van de Raad van Europa (doc.nr. 12 096)

Rapport

Door de Committee on Equal Opportunities for Women and Men is in 2009 een rapport uitgebracht over dit onderwerp. Deze commissie wil de druk op de lidstaten van de Raad opvoeren om er voor te zorgen dat actie tegen mensenhandel binnen en buiten hun grondgebied een politieke prioriteit wordt die vergezeld gaat van effectieve uitvoeringsmaatregelen. De commissie wijst op het grote belang en de toegevoegde waarde van de Conventie van de Raad van Europa «on Action against Trafficking in Human Beings» (CETS N0 179), effectieve instrumenten op het gebied van preventie van deze handel, de vervolging van de handelaren en de bescherming van de slachtoffers. Zij verzoekt de lidstaten die dat tot nu toe niet hebben gedaan, de Conventie te ondertekenen en roept de Europese Unie op tot het verdrag toe te treden.

De commissie wijst voorts op de doeltreffendheid van het monitoringsmechanisme van het Verdrag – de zgn. Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA) – en spreekt als haar opvatting uit dat de Parlementaire Vergadering de lidstaten van de Raad van Europa zou moeten oproepen om GRETA te voorzien van financiële en personele middelen die zij, mede gezien haar onafhankelijke positie en effectieve controletaken, voor haar activiteiten nodig heeft. De Vergadering zou de nationale parlementen moeten oproepen daarvoor budgetten vrij te maken.

Naar de mening van de commissie zou de Vergadering het Comité van Ministers moeten aanbevelen zijn samenwerking met de Europese Unie, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking (OVSE) en de Verenigde Naties te intensiveren, waarbij het er op dient toe te zien dat het primaat

van de Conventie van de Raad van Europa tegen de Handel in Mensen overeind blijft.

Debat

Van Nederlandse zijde werd aan het debat over het rapport deelgenomen door de heer **Kox**, die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij merkte ter inleiding op dat deze fractie met de rapporteur van mening is dat aan het ondernemen van actie tegen mensenhandel de hoogste politieke prioriteit gegeven moet worden in alle lidstaten van de Raad van Europa. Wij hebben een eind gemaakt aan de slavernij in de 19e eeuw; nu, in de 21e eeuw is het de hoogste tijd dat we een eind maken aan de illegale slavernij die we handel in mannen, vrouwen en kinderen noemen en die plaatsvindt ter wille van migratie, prostitutie en exploitatie van kinderen. Wij moeten goed beseffen dat de internationale mensenhandel ieder jaar wereldwijd 800 000 slachtoffers oplevert, voor wie de beëindiging van slavernij in de 19e eeuw niets meer betekent. Wij zouden trots moeten zijn op wat we in de 19e eeuw deden, maar we zouden ons tegelijkertijd even zo erg moeten schamen dat we nog steeds zo veel vormen van slavernij kennen.

De commissie is van mening, zo vervolgde de heer Kox, dat de Conventie van de Raad van Europa een effectief middel is om mensenhandel te voorkomen en roept het Comité van Ministers op om actie te ondernemen. Spreker zei het daar geheel mee eens te zijn. Onze ministers moeten nu waarmaken wat zij in mei 2005 bij het tekenen van de Conventie hebben afgesproken. De kloof tussen wat onze ministers in 2005 wensden en datgene wat onze regeringen en parlementen vervolgens nalieten te doen moet gedicht worden. De rapporteur heeft vastgesteld dat 6 landen tot nu toe niet hebben getekend en 15 landen nog niet hebben geratificeerd. Dat betekent dat 50% van de lidstaten nog niet de noodzakelijke stappen hebben gezet; met de rapporteur zei de heer Kox het eens te zijn dat wij ons dat moeten aantrekken. Hij voegde toe alle leden van zijn fractie te zullen aanmoedigen deze zaak «thuis» aan de orde te stellen. Wat betreft zijn eigen land zei de heer Kox, anders dan de rapporteur heeft meegedeeld, te kunnen melden dat de Nederlandse senaat in september 2009 zijn goedkeuring heeft gehecht aan de Conventie. Dat is niet iets om trots op te zijn, het heeft immers veel te lang geduurd, maar het is wel gebeurd.

De heer Kox noemde de oproep aan de EU om toe te treden tot de Conventie een wijze daad. Hij voegde toe dat die toetreding zelf hoge prioriteit zou moeten hebben en snel zou moeten plaats vinden, daarbij de termen gebruikend van het Comité van Ministers toen het sprak over de toetreding van de EU tot de Europese Conventie inzake de Mensenrechten. Dat zou een belangrijke stap voorwaarts zijn.

Resolutie (doc. nr 1702, 2010)

Het debat over dit onderwerp werd afgesloten met de aanvaarding van een resolutie waarin de Vergadering o.a. het belang en de relevantie van de Conventie Nr. 197 nogmaals bevestigt en waarin zij het monitoringmechanisme dat wordt uitgevoerd door de deskundigen onder de naam GRETA ondersteunt en aanbeveelt. Landen die de Conventie nog niet hebben getekend en geratificeerd worden dringen opgeroepen dat nu snel te doen; parlementariërs uit die landen die deel uitmaken van de Vergadering wordt verzocht hun verantwoordelijke ministers op de ondertekening en ratificatie aan te spreken. Aan de landen die hebben getekend en geratificeerd wordt gevraagd een jaarlijkse rapportage over de uitvoering van de Conventie in te zenden. De Europese Unie wordt opgeroepen zo spoedig mogelijk partij te worden bij de Conventie om daarmee in geheel Europa gelijke normen en standaarden ten aanzien van

mensenhandel te kunnen hanteren. De resolutie bevat tenslotte het voornemen om in 2010 een conferentie te houden over mensenhandel met het doel om de samenwerking tussen de landen van de Conventie te versterken en de noodzakelijke budgetten voor GRETA veilig te stellen.

7. Discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en seksuele identiteit (doc.nr. 12 087)

Rapport

Door het lid van de Socialistische fractie A.Gross (Zwitserland) is namens de Committee on Legal Affairs and Human Rights een rapport gepresenteerd waarin uiteen wordt gezet dat seksuele oriëntatie – heteroseksualiteit, homoseksualiteit of biseksualiteit – een wezenlijk deel van ieders identiteit is. In het internationale recht dient niemand anders te worden behandeld wegens zijn seksuele oriëntatie. Toch worden lesbische, biseksuele, homoseksuele en transseksuele mensen nog steeds geconfronteerd met diepgewortelde vooroordelen en wijdverbreide discriminatie. Die kunnen zich uiten in fysiek geweld – inclusief, in de ergste gevallen, moord – in haatmisdrijven, demonstratieverboden, inmenging van de overheid in het privéleven en onrechtvaardige behandeling op school of op het werk.

Transseksuele mensen wordt vaak een geslachtelijke hersteloperatie geweigerd of hen wordt verteld dat ze het geslacht waartoe zij wensen te behoren niet kunnen laten registreren; dat alles leidt tot hoge zelfmoordcijfers binnen deze groep mensen.

Deze schendingen van mensenrechten moet stoppen, zo vindt de commissie. De lidstaten van de Raad van Europa dienen de wettelijke gelijkstelling van paren van hetzelfde geslacht zeker te stellen en in het bijzonder te voorzien in de «naaste verwante» status en in de mogelijkheid dat partners van het zelfde geslacht ouders zijn van elkaars kinderen, als ook in het recht van partners om de kinderen van de andere partner te adopteren.

Debat

Aan het debat over dit rapport werd van Nederlandse zijde deelgenomen door de leden Strik en Jonker.

Mevrouw **Strik** complimenteerde de heer Gross met het goede rapport dat duidelijk maakt dat mensen het recht hebben om in volle vrijheid en waardigheid te leven, welke hun seksuele oriëntatie of geaardheid zij ook mogen hebben.

In Nederland bestaan op een breed terrein gelijke rechten, maar zelfs daar moeten die rechten dagelijks worden bevestigd. Zo moeten bijvoorbeeld de rechten van homoseksuele docenten op christelijke scholen worden beschermd en moet de behandeling van lesbische paren en transseksuele mensen in ziekenhuizen veilig worden gesteld. In veel andere landen echter zijn meer structurele veranderingen nodig.

Als wethouder van een stad zei mevrouw Strik een gedachtewisseling te hebben gehad met een Hongaarse burgemeester over het beleid inzake gelijke rechten. Deze burgemeester zei dat er in Hongarije geen homoseksuelen zijn, zodat er ook geen behoefte bestaat aan beleid op dat gebied. Hij voegde daar aan toe dat hij dat graag zo wilde houden «omdat we behoefte hebben aan voortplanting».

Mevrouw Strik zei te vrezen dat het hier niet een enkele domme uitspraak van een burgemeester betreft. Dit soort uitspraken illustreert de weerzin van velen om lesbische, homoseksuele, biseksuele en transseksuele mensen, en hun rechten, te erkennen.

Mevrouw Strik stemde in met de conclusie uit het rapport dat de politieke wil op alle politieke niveaus moet worden versterkt. Wij als parlementa-

riërs hebben, zo vervolgde zij, een speciale verantwoordelijkheid, niet alleen voor de wet, maar vooral voor de naleving van de wet én voor het bewustzijn bij politie en justitie van de noodzaak om hen die zich schuldig maken aan discriminatie te vervolgen. In onze parlementen zouden we ook de rapporten van de Commissaris Hammarberg op een meer effectieve manier moeten gebruiken. Wij kunnen er als parlementariërs voor zorgen dat de aanbevelingen in die rapporten worden nageleefd en uitgevoerd. Lidstaten van de EU zouden meer druk kunnen uitoefenen op de Europese Commissie om Europese antidiscriminatie wetgeving uit te vaardigen waarin ook procedeermogelijkheden zijn opgenomen ingeval van schending van de wettelijke regels. Echter, zoals de rapporteur ook heeft benadrukt, uit voering van de wet gaat hand in hand met dialoog als het gaat om het veranderen van houdingen en culturen. Het uitwisselen en uitspreken van opvattingen zijn cruciaal, in scholen en in de samenleving. Mevrouw Strik riep de Vergadering op om de aanbevelingen in het rapport te onderschrijven en haar leden om zich als voorbeelden te gedragen.

Mevrouw **Jonker** merkte ter inleiding van haar betoog op dat tussen de 5 en 10% van de bevolking homo-, bi, of transseksueel is. De Parlementaire Vergadering heeft het daarom al eerder al in 200 belangrijk gevonden om de problemen van deze groep mensen te bespreken. De Raad van Europa moet een duidelijke boodschap van respect en non-discriminatie jegens deze mensen uitdragen. Het gaat hier immers eerst en vooral om een zaak van mensenrechten. Het rapport van de heer Gross laat de reikwijdte zien van de discriminatie en de mensenrechtenschendingen waaronder zij te lijden hebben. Deze problemen worden te vaak genegeerd, ontkend of niet serieus genomen, door regeringen, door parlementen, zelfs soms door mensenrechteninstellingen of instellingen die opkomen voor gelijkheidsrechten. Zij vormen een taboe en zijn een impopulair mensenrechtenonderwerp.

De discussie die de Vergadering nu voert is cruciaal voor de discussies die nog zullen plaatsvinden in het Comité van Ministers. Een groep van deskundigen uit de lidstaten van de Raad heeft meer dan een jaar gewerkt aan een aanbeveling voor alle 47 lidstaten van de Raad. Het Comité van Ministers zal zich binnenkort over die tekst uitspreken. Het is van groot belang dat de Vergadering een duidelijke en ondersteunende boodschap voor dat debat afgeeft. Mevrouw Jonker zei zich ervan bewust te zijn dat sommige onderdelen van deze aanbevelingen voor een aantal lidstaten van uiterst gevoelige aard zijn. In het bijzonder zal dat gelden voor de passages die betrekking hebben op vraagstukken rond het familierecht. Het rapport van de heer Gross erkent – terecht – het besluit om geregistreerde partnerschappen van mensen van hetzelfde geslacht te beschouwen als een zaak ten aanzien waarvan iedere staat zijn eigen beslissingsbevoegdheid heeft. De resolutie beveelt niet aan dat het burgerlijk huwelijk wordt opengesteld voor mensen van het zelfde geslacht. Spreekster zei het belangrijk te vinden dit hier gezegd te hebben. Intussen dient men niet te vergeten dat het rapport zich richt op meer onderwerpen waaromtrent zorgen leven, te beginnen bij schendingen van het recht op vereniging en vergadering en eindigend bij het utingsrecht. Het is nu van het grootste belang dat een belangrijk orgaan van de Raad van Europa onderwerpen inzake discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en seksuele identiteit in de lidstaten aan de orde stelt en bespreekt. Het gaat hier om onderwerpen die niet structureel zijn ingebed in enig orgaan van de Raad van Europa. Het is tijd om dat te veranderen.

Schorsing van het debat en terugverwijzing naar de commissie

Op voorstel van de Voorzitter van de Vergadering werd besloten het debat over dit rapport te verdagen naar de volgende deelsessie wegens het

grote aantal aangemelde sprekers over dit onderwerp dat tijdens deze deelsessie niet meer in de gelegenheid zou zijn een mondelinge bijdrage te leveren. Tevens besloot de Vergadering het rapport van de heer Gross in de tussentijd terug te verwijzen naar de commissie teneinde haar desgewenst in de gelegenheid te stellen er nader over te spreken en de voorliggende, nog niet besproken amendementen van een stemadvies te voorzien.

7. Godsdienstvrijheid en andere mensenrechten voor niet-Moslim minderheden in Turkije en voor de Moslim-minderheid in Thracië (Oost Griekenland) (doc. nr. 11 860)

Rapport

In het namens de Committee on Legal Affairs and Human Rights door de Franse afgevaardigde, de heer M.Hunault (fractie van de Europese Democraten) verdedigde rapport wordt gesteld dat zowel Griekenland als Turkije alle hun tot religieuze minderheden behorende burgers dienen te behandelen in overeenstemming met de bepalingen van de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens in plaats van te vertrouwen op het wederkerigheidsbeginsel zoals dat is neergelegd in het Verdrag van Lausanne en op basis waarvan zij de gelding van bepaalde rechten buiten werking laten. De commissie erkent dat deze kwestie «een hoge emotionele lading heeft» maar zij staat erop dat de beide landen al hun burgers behandelen zonder discriminatie, ongeacht de wijze waarop de buurstaat haar eigen burgers behandelt.

De commissie beschouwt het herhaaldelijk inroepen door Griekenland en Turkije van het beginsel van de wederkerigheid als grond voor de weigering tot toepassing van de rechten die toekomen aan de desbetreffende minderheden volgens het Verdrag van Lausanne als «anachronistisch» gedrag dat de nationale cohesie van elk van de landen in gevaar kan brengen. Zij verwelkomt tegelijkertijd echter enkele aanwijzingen die erop duiden dat de overheden van beide landen tot een zeker inzicht zijn gekomen dat er passende antwoorden moeten worden gevonden op de moeilijkheden waarmee de leden van deze minderheidsgroepen worden geconfronteerd. De commissie moedigt hen aan hun inspanningen in die richting voort te zetten. Zij dringt er derhalve bij deze landen op aan om maatregelen te nemen ten behoeve van de leden van de religieuze minderheden – in het bijzonder op het terrein van onderwijs en het eigendomsrecht – en zeker te stellen dat de leden van deze minderheden niet langer worden beschouwd als vreemdelingen in hun eigen land. Zij roept de twee landen tevens op om het zgn. Framework Convention for the Protection of National Minorities (ETS No 157) en het Europese Charter voor Regionale Minderheidstalen (ETS No 148) te ondertekenen resp. te ratificeren.

Debat

Aan het debat over dit rapport werd deelgenomen door de heer Omtzigt, die namens de fractie van de Europese Volkspartij sprak. Hij dankte de rapporteur voor zijn goede rapport. Spreker zei enigszins bezorgd te zijn geworden door de inbreng van zijn voorgang, de Griekse spreker, de heer Papadimoulis, die opgemerkt had dat Griekenland de Islamitisch minderheid goed zou behandelen, als Turkije haar christelijke minderheden beter zou behandelen.

Iedere staat zal zijn eigen burgers wensen te beschermen ongeacht de wijze waarop een ander land zijn eigen burgers behandelt. De regeringen van Griekenland en Turkije zouden de overtuiging moeten hebben dat het de moeite waard is om hun minderheden, waarvan sommige reeds meer dan 200, andere zelfs al 1600 jaar in de beide landen hebben gewoond, te

behandelen als gelijken. Wij zouden daarvoor toch eigenlijk geen internationale verdragen nodig moeten hebben. Het is jammer dat dat toch het geval is. Het zou de overtuiging van broeders moeten zijn om samen te leven.

Het is, zo vervolgde de heer Omtzigt, een beetje beschamend dat de Vergadering thans spreekt over twee landen die eens grote minderheden kenden. Er was ooit een grotere minderheid van Christenen in Turkije en ooit waren er meer Moslims in Griekenland. Beide landen zullen toch hebben ondervonden dat het samenleven voordelen biedt. Het is ook een beetje jammer dat één van de landen nog steeds imams, betaald door de eigen regering, uitzendt naar landen als Duitsland en Nederland. Spreker vroeg zich af wat andere landen ervan zouden vinden als staten religieuze hoogwaardigheidsbekleders, door hen betaald, naar hen zouden uitzenden.

Er moeten nog grote stappen worden gezet. Maar er zijn ook al grote stappen gezet. De heer Omtzigt zei enige tijd geleden te zijn afgereisd naar Zuid-Oost Turkije en het Mor Gabriel klooster, dat evenals het klooster van Deyr ul-Zafaran prachtig is gerestaureerd, te hebben bezocht. Beide kloosters zijn prachtige voorbeelden van het culturele erfgoed van Turkije, niet van de rest van Europa.

Op dezelfde wijze heeft Griekenland veel islamitisch cultureel erfgoed waar het trots op kan zijn.

Toch hebben minderheden nog steeds niet dezelfde rechten. Om die reden zei spreker enkele amendementen op de ontwerp-resolutie te hebben ingediend. In Turkije bijvoorbeeld wordt de Syrisch Orthodoxe gemeenschap, die eigenaar is van het klooster van Mor Gabriel, niet beschermd door het Verdrag van Lausanne en heeft zij niet dezelfde rechten als andere burgers in het land, zoals het zelf kunnen stichten van eigen scholen en onderwijs geven in het Aramees, de taal die Jezus zelf sprak.

Op dit moment loopt een aantal rechtszaken tegen Mor Gabriel en soortgelijke kloosters en worden ook zij met onteigening van gronden bedreigd.

De heer Omtzigt riep de Turkse en de Griekse regeringen op voort te gaan op het positieve pad dat zij hebben ingeslagen. In de afgelopen twintig jaar is veel vooruitgang geboekt in de verdediging en bescherming van de rechten van de eigen burgers en heeft men gezien dat multiculturalisme en het samen leven toegevoegde waarde heeft. Deze burgers hebben laten zien dat dat kan en dat hebben zij al 1500 jaar, langer dan onze eigen landen is gelukt, gedaan.

Resolutie (doc.nr. 1704 2010)

Het debat over het rapport werd afgesloten met een stemming over een ontwerp-resolutie, die zowel aan het adres van Griekenland als aan dat van Turkije een aantal oproepen bevat. Griekenland wordt o.a. opgeroepen voldoende steun te geven aan minderheidsscholen zodat deze, bijvoorbeeld met behulp van bepaalde, specifieke schoolboeken, onderwijs van hoge kwaliteit kunnen bieden aan de Moslimminderheden. De Griekse regering wordt ook gevraagd structurele steun te geven aan initiatieven die zijn en worden ontwikkeld om te komen tot een beter begrip tussen de leden van de Moslimminderheid en de meerderheid en tot het sneller en beter aanleren van de Griekse taal door de leden van de minderheid, omdat de taal immers een instrument tot betere integratie is. De resolutie bevat voorts de oproep aan genoemde regering om het de Moslimminderheid toe te staan in vrijheid haar muftis, als zuiver religieuze leiders (dwz. leiders zonder justitiële bevoegdheden) te kiezen of te benoemen en aldus te toepassing van de sharia, die tot ernstige vragen met betrekking tot de verenigbaarheid met de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens leidt, af te schaffen, zoals aanbevolen

door de Commissaris voor de Mensenrechten. Ook roept zij op tot een volledige uitvoering van de uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens inzake de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van vergadering en bevat zij de wens dat de Griekse regering een nationale campagne tegen racisme en intolerantie zal organiseren, waarin wordt benadrukt dat diversiteit geen bedreiging, maar een verrijking kan zijn. De Turkse autoriteiten worden opgeroepen te komen met constructieve oplossingen voor de opleiding en scholing van geestelijken van minderheidsgroeperingen en voor het verlenen van werkvergunningen aan buitenlandse leden van die geestelijkheid. Voorts wordt gevraagd de rechtspersoonlijkheid te erkennen van het Oecumenisch Orthodoxe Patriarchaat, het Armeense Patriarchaat van Istanbul, de Armeense Katholieke Aartsbisschop van Istanbul, de Bulgaarse Orthodoxe Gemeenschap binnen de structuren van het Oecumenisch Orthodoxe Patriarchaat, het Hoofd Rabbinaat en het Apostolische Vicariaat van Istanbul als gevolg waarvan veel eigendomsgeschillen tot een oplossing worden gebracht. Door aanvaarding van een amendement van de heer Omtzigt c.s. spreekt de Vergadering niet alleen uit dat het Orthodoxe klooster van Mor Gabriel zijn landerijen niet mogen worden ontnomen, maar uit zij tegelijkertijd haar zorg over de huidige status van de aanzienlijke stukken, langs illegale weg toegeëigende stukken grond die historisch en wettelijk toebehoorden aan een veelheid van andere oude Syrisch Orthodoxe kloosters, kerken en eigenaren in Oost-Turkije. Een tweede amendement van de heer Omtzigt en andere roept de Turkse overheid op om de Syrisch Orthodoxe bevolking, die woont in Oost-Turkije, als een minderheid te erkennen en te steunen in overeenstemming met het Verdrag van Lausanne en andere desbetreffende verdragen die hun fundamentele rechten en vrijheden en hun waardigheid waarborgen, zoals bijvoorbeeld het recht om eigen scholen te stichten.

De resolutie roept de Turkse autoriteiten verder o.a. op om alle geweld tegen leden van welke minderheden dan ook, Turks of niet-Turks, ten sterkste te veroordelen en een ieder die geweld pleegt of bedreigingen uit tegen leden van religieuze minderheden onmiddellijk te vervolgen. De invoering van wetgeving die het kinderen uit niet-Moslimminderheden, die niet de Turkse nationaliteit hebben, mogelijk maakt om te worden toegelaten op minderheidsscholen is eveneens in een oproep vervat. De oprichting van een ombudsman instituut wordt door de Vergadering voorts gezien als de sleutel tot het oplossen van spanningen in de samenleving.

Door aanvaarding van een derde amendement van de heer Omtzigt en anderen verzoekt de Vergadering aan de regeringen van beide landen tenslotte om ten aanzien van de meest substantiële onderdelen van de resolutie (de onderdelen 16, 18 en 19) te rapporteren in februari 2011. Al deze drie amendementen van de heer Omtzigt werden zeer fel besteden door leden van de Turkse delegatie tijdens het debat en tijdens de stemmingen.

8. Respect voor de vrijheid van de media (doc.nr. 12 102)

Rapport

Namens de Committee on Culture, Science and Education is aan de Vergadering over dit onderwerp een rapport gepresenteerd door de heer A. McIntosh, lid van de Socialistische fractie. De commissie deelt mee geschokt te zijn door de toename van het aantal aanslagen op journalisten en media; er zijn sinds 2007 ten minste 20 journalisten vermoord van wie 13 in Rusland. Het rapport geeft de stand van zaken weer in de lidstaten waarbij het uitgaat van drie categorieën schendingen: de meest ernstige schendingen van de mediavrijheid zoals fysieke aanslagen, moorden intimidatie en straffeloosheid van misdrijven tegen journalisten, schen-

dingen die voortkomen uit misbruik van overheidsmacht tegen media, bedreigingen die samenhangen met de eigendom van media en de afwezigheid van professionele ethische regels. De Raad van Europa dient naar het oordeel van de commissie informatie te verzamelen over deze soorten en gevallen van aantasting van de mediavrijheid, hij moet die informatie systematisch en per land analyseren en toezenden aan de regeringen van de lidstaten. De Raad dient met betrekking tot dit onderwerp de lidstaten voorts te ondersteunen bij de opleiding van rechters, van autoriteiten die belast zijn met de rechtshandhaving en van de politie. De lidstaten dienen hun nationale wetgeving en de uitvoeringspraktijk aan een kritisch onderzoek te onderwerpen.

Debat

Van Nederlandse zijde werd aan een debat over dit rapport deelgenomen door de heer **Kox**, die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. De heer Kox zei het met de rapporteur eens te zijn dat het zonder mediavrijheid onmogelijk is onze kernwaarden te beschermen en te ontwikkelen. Met dat doel staan de Verenigde Naties borg voor de mediavrijheid. Wij kennen de Universele Verklaring van de rechten van de Mens en de Europese Conventie inzake de Mensenrechten, terwijl de mediavrijheid eveneens is verankerd in onze nationale constituties. Dat is de theorie; maar in de praktijk zijn er veel te veel schendingen en aantastingen van de mediavrijheid. Het rapport is slechts een bescheiden samenvatting en er zouden vele nog zorgelijker ontwikkelingen aan kunnen worden toegevoegd. Sinds 2007 zijn er in Europa 20 journalisten vermoord en vele meer zijn aangevallen, bedreigd en op de zwarte lijst gezet. De laatste jaren zijn alle media zwaar onder vuur komen te liggen van openbare aanklagers, politici, criminelen en regeringen.

In het afgelopen decennium is er een zorgelijke teruggang in kwaliteit van nieuws en andere informatie opgetreden en is nieuws een handelsartikel geworden. Nieuws en informatie zijn te koop op de nieuwsmarkt, die gehoorzaamt aan de wetten van de markt in plaats van aan de professionele normen en aan de ethiek.

Samenvattingen hebben nu eenmaal de neiging zaken weg te laten. Sommigen misbruiken dat feit door te stellen: «Wij zijn niet genoemd, wij hebben dus niets fout gedaan». Als men bijvoorbeeld naar Moldavië kijkt, ziet men dat het rapport terecht constateert wat er onder de vorige regering allemaal mis ging. Maar terwijl er nu een nieuwe regering zit gaan de aantastingen van de mediavrijheid gewoon door.

De heer Kox zei twee punten van grote zorg van zijn fractie graag op tafel te willen leggen. Allereerst de huidige hoeveelheid geweld tegen journalisten en de media in Rusland en, in de tweede plaats, de zorgwekkende pogingen van de Italiaanse regering en zijn minister-president om controle over de media te krijgen en te behouden. De fractie van Verenigd Europees Links doet een beroep op de Russische regering en autoriteiten om haar inspanningen die zijn gericht op de bescherming van journalisten, op het respect voor de media en op de vervolging van hen die journalisten en de mediavrijheid misbruiken op te voeren. De resultaten van de regering en het openbaar ministerie in Rusland zijn op dit punt onvoldoende en de fractie van Verenigd Europees Links doet een dringende beroep op haar Russische collega's in de Vergadering om de mediavrijheid in hun land te doen herstellen omdat dat de beste weg is waarlangs hun democratie kan worden beschermd. Deze fractie doet ook een dringende beroep op de Italiaanse regering om af te zien van haar ambitie om steeds meer media onder de controle van de regering en de minister-president te brengen. De heer Frattini, de minister van Buitenlandse Zaken van Italië, heeft gisteren opgemerkt dat er niets aan de hand is in Italië omdat er zo veel kranten zijn in zijn land. Maar hij vergat te

zeggen dat de meeste televisiestations nu onder toezicht en controle van de regering staan.

De heer Kox zei te willen besluiten met goed nieuws. Nederland wordt ook genoemd in het rapport. Een journaliste dreigde te worden vervolgd in een zaak waar de geheime dienst mede bij betrokken was. Vandaag meldt de Nederlandse krant dat het Openbaar Ministerie de aanklacht heeft ingetrokken. De journaliste is uiteindelijk weer vrij om haar werk te doen, reden voor de heer Kox om haar te feliciteren.

Aanbeveling (doc.nr 1897 2010)

In een aan het slot van het debat aanvaarde aanbeveling verzoekt de Vergadering het Comité van Ministers o.a. een onderzoek in te stellen teneinde een antwoord te vinden op de vraag of de in nationale wetgeving en rechtspraak van de verschillende lidstaten getroffen anti-terrorisme maatregelen de mediavrijheid volledig in tact laten. De regeringen van alle lidstaten, in het bijzonder echter die van Azerbeidzjan, Armenië, Moldavië, de Russische Federatie en Turkije wordt gevraagd hun wetgeving op het terrein van laster, smaad en belediging en de toepassing van die wetgeving in de praktijk in overeenstemming te brengen met de in 2007 aanvaarde resolutie nr. 1577. Een afzonderlijk beroep wordt gedaan op de regering van de Russische Federatie om het grote aantal moorden op kritische journalisten gerechtelijk te doen onderzoeken en verdachten gerechtelijk te vervolgen.

De aanbeveling verzoekt de secretaris-generaal van de Raad van Europa om de budgetten van de Raad zodanig aan te wenden dat de door de diverse mediaorganisaties, zoals de International Federation of Journalists, the Association of European Journalists, the European Newspaper Publishers Association, the International Press Institute, Article 19 en Reporters without Borders aangeleverde informatie over schendingen van de mediavrijheid op permanente basis nauwkeurig wordt geverifieerd en geanalyseerd. De uitkomsten van deze analyses dienen te worden openbaar gemaakt o.a. door plaatsing op de website van de Raad van Europa. De vergadering roept zowel het Agentschap voor Fundamentele Rechten van de Europese Unie als de nationale mensenrechtenorganisaties op om samen te werken met de Raad van Europa in hun steun en bijstand aan overheden, rechterlijke macht en mediaorganisaties die zijn belast met het tegengaan van schendingen van de mediavrijheid.

9. Wat kan Europa doen voor Haïti?

Aan het spoeddebat over dit onderwerp, waartoe de Vergadering had besloten op 25 januari 2010, werd van Nederlandse zijde deelgenomen door de heer **Kox** die het woord voerde namens de fractie van Verenigd Europees Links. Hij wees erop dat de Vergadering aan haar leden die een vraag wensen te stellen aan een minister of een regeringsleider 30 seconden ter beschikking stelt. In 30 seconden kwam ook een einde aan het leven van meer dan 150 000 Haïtianen, werd een nog groter aantal van hen gewond en werden honderdduizenden van hen dakloos. In die 30 seconden verloor Haïti eveneens 60% van zijn Bruto Nationaal Product waarmee de toekomst van hen die deze natuurramp overleefden alleen nog maar donkerder en miserabeler werd dan zij was vóór die 30 seconden op 12 Januari. Haïti, het armste land op het Westelijk Halfrond, kwam opnieuw in grote ellende te verkeren.

De heer Kox stelde vervolgens dat wij Moeder Aarde niet de schuld kunnen geven van deze aardbeving; aardbevingen zijn onderdeel van de natuur van deze planeet. Maar hoewel we aardbevingen niet kunnen voorkomen, kunnen we ons wel beschermen tegen hun gevolgen. Sommige landen doen dat en daarom zien wij ook dat aardbevingen tot de meeste schade leiden in de armste landen. Als wij daarom hulp bieden

om Haïti opnieuw op te bouwen dan kunnen we het land daarbij in de toekomst helpen beschermen tegen de gevolgen van aardbevingen. De heer Kox wees op het feit dat de internationale gemeenschap eerder in de week bijeen was gekomen om hulpprogramma's op te zetten den de hulp aan Haïti te coördineren. De wereldgemeenschap en de bevolkingen van vele landen hebben daar solidariteit getoond. In de Verenigde Staten hebben 45% van alle gezinnen al geld gegeven om Haïti te helpen. Ook in Nederland hebben burgers in één daagse hulpactie meer dan 40 miljoen Euro bij elkaar gebracht. Wij zijn getuige van een wereldwijde solidariteitsgolf die ons een gevoel van trots geeft. Zelfs na een kwart eeuw van neo-liberalistische bevordering van egoïsme heeft de mensheid haar fundamentele geloof in de noodzaak van solidariteit niet verloren. Op korte termijn zal er een internationale donorconferentie worden gehouden, aldus spreker. Die conferentie zal hopelijk tot het zo noodzakelijke succes leiden. Het valt eveneens te hopen dat de wederopbouw van Haïti een wereldwijde campagne wordt onder leiding van de Verenigde Naties. Voorkomen moet worden dat die wederopbouw een competitie-strijd wordt tussen landen en regeringen, zoals de partijgenoot van de heer Kox in het Europees Parlement, de heer Patrick Le Hyaric, heeft opgemerkt. De heer Kox zei blij te zijn dat de Amerikaanse Minister van Buitenlandse zaken, Hillary Clinton, heeft gezegd dat «wij elkaar beschouwen als partners van Haïti en niet als weldoener van het land. Het is dan ook goed dat wordt nagedacht over mogelijkheden om in het algemeen als Raad van Europa sneller hulp te bieden aan landen die te leiden hebben van gevolgen van rampen.

De heer Kox vervolgde zijn betoog met de stelling dat de wereldgemeenschap, de Verenigde Naties, de Verenigde Staten, Latijns Amerika, de Europese Unie, Japan en China moeten voorzien in de middelen waarmee Haïti herbouwd kan worden en dat zij het land ook moeten bevrijden van zijn buitenlandse schuldenlast. Van de totale schuld van Haïti van 890 miljoen US-dollars is to nu toe slechts 214 miljoen geschrapt. Het heeft weinig zin aan Haïti geld te geven zolang het nog zo'n grote schuldenlast heeft.

De heer Kox zei te menen dat de Raad van Europa vooral kan bijdragen aan het weer opbouwen van de sociale en politieke infrastructuur van Haïti. De Raad heeft de afgelopen decennia zijn capaciteiten getoond in zijn hulp aan nieuwe democratieën in Oost-Europa die zich daarmee verder konden ontwikkelen. De Raad heeft geen geld, maar wel de kennis en de expertise om aan deze belangrijke zaak een bijdrage te leveren. De fractie van Verenigd Europees Links stelt daarom voor, zo vervolgde de heer Kox, dat de Parlementaire Vergadering samen met het Comité van Ministers en uiteraard in samenwerking met de regering van Haïti, een actieplan opstelt om de sociale en politieke infrastructuur van het land opnieuw op te bouwen. Verder zou deze fractie wensen dat het Bureau en de Presidentiële Commissie zo snel mogelijk bijeenkomen met het Comité van Ministers om dat actieplan op de rails te zetten. Zonder het opbouwen van de politieke en sociale infrastructuur zal de wederopbouw van de fysieke infrastructuur immers een loze onderneming zijn. De Parlementaire Vergadering zal het uiterste moeten doen om aan de opbouw van de sociale en politieke infrastructuur haar bijdrage te leveren.

Aan het slot van dit debat heeft de Vergadering besloten het verslag ervan door te geleiden naar het Bureau met het verzoek een verdere procedure vast te stellen.

10. Detentie van asielzoekers en irreguliere migranten (doc.nr. 12 105)

Rapport

Namens de Committee on Migration, Refugees and Population werd door de Portugese afgevaardigde, mevr. A. Mendonca, behorende tot de Socialistische fractie, een rapport over dit onderwerp verdedigd. In dit rapport wordt vastgesteld dat de detentie van asielzoekers en niet reguliere migranten in de landen van de Raad van Europa in de afgelopen jaren substantieel is toegenomen. Over het wettelijke kader dat betrekking heeft op deze detentie bestaat veel misverstand. Verder geeft het automatisme waarmee detentie wordt gebruikt aanleiding tot een lange lijst van ernstige problemen die nog veel te vaak voorkomen. In veel landen en in veel gevallen wordt het gebruik van detentie gezien als eerste oplossing in plaats van als allerlaatste oplossing. Het rapport probeert 10 leidende principes ten aanzien van de rechtsgeldigheid van detentie van asielzoekers en niet reguliere migranten te identificeren en probeert, als eerste aanzet, te komen met een 15-tal Europese regels die minimumvoorwaarden inhouden waaraan detentiecentra voor migranten en asielzoekers in de landen van de Raad van Europa zouden moeten voldoen en die door het Comité van Ministers als Europese regels zouden moeten worden vastgelegd. Het rapport bevat tenslotte de uitkomsten van een onderzoek naar het gebruik van alternatieve oplossingen van detentie en naar de effectiviteit van die oplossingen. Op basis daarvan roept het de lidstaten op om aan de alternatieve oplossingen de voorkeur te geven boven detentie.

Van de zijde van de Nederlandse delegatie werd aan het debat deelgenomen door mevrouw Jonker en mevrouw Strik.

Mevrouw **Jonker**, sprekend namens de fractie van Europese Volkspartij, merkte ter inleiding op dat sedert 1997 de European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) in haar rapporten aandacht is gaan besteden aan de detentie en de behandeling van illegale migranten omdat tijdens haar bezoeken aan diverse detentiecentra en politiestations was gebleken dat totaal ongeschikte plaatsen werden gebruikt om illegale migranten en soms ook asielzoekers vast te houden.

In overeenstemming met artikel 5 van de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens zijn de gronden voor detentie van migranten gelimiteerd. Illegale migranten mag hun vrijheid worden ontnomen hetzij met het oog op een voorgenomen deportatie, hetzij dan wel om te voorkomen dat zij zonder toestemming een land binnen gaan. Echter, het zijn van illegale migrant is geen strafbaar feit en daarom dienen aan illegale migranten waarborgen te worden verschaft. Veel te vaak nog wordt dat als theorie beschouwd.

Geconfronteerd met een groeiende instroom van migranten zou men het standpunt kunnen innemen dat men niet anders kan doen dan hen in een gevangenis te plaatsen onder hetzelfde regime als andere gevangenen en soms zonder enig uitzicht op het einde van die detentie. In dat verband worden dan ook vele argumenten – o.a. geldgebrek of plaatsgebrek – en nationale propaganda gebruikt. Ondanks alle internationale verdragen vinden veel landen toch manieren om migranten te criminaliseren, veelal op grond van de gedachte dat zij op die manier meer controle over de situatie hebben. Maar is dat waar?

In de afgelopen jaren zijn wij regelmatig geconfronteerd met ernstige moeilijkheden en uitbarstingen in detentiecentra die werden gebruikt voor de opsluiting van migranten. Mevrouw Jonker zei de stelling aan te durven dat er gevallen zijn geweest waarin ondraaglijke omstandigheden werden gebruikt als politiek instrument om druk uit te oefenen op andere

landen of om de aantrekkingskracht van vooral de West Europese landen te verkleinen. Maar de vraag is of de situatie niet verandert. Europa heeft nieuwe grenzen, kansen op meer welvaart en nieuwe mogelijkheden. Is het opsluiten van mensen dan een antwoord?

Detentie is, zo merkte spreekster op, het laatste middel en kan pas worden ingezet nadat iedere individuele zaak afzonderlijk is onderzocht. Mevrouw Jonker zei te hopen dat alle leden en lidstaten van de Raad kennis nemen van de vele alternatieve oplossingen voor detentie die in het rapport en in andere studies, inclusief die van de VN Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen, worden genoemd. Zij zijn zonder twijfel beter geschikt in termen van menselijke kosten. Op basis van pilotprogramma's is berekend dat die alternatieven slechts een derde kosten van wat de gebruikelijke detentie kost.

De vraag is ook, zo vervolgde mevrouw Jonker, of wij ons niet blindstaren op te gemakkelijke en op te korte termijnoplossingen. Men dient het gehele palet van de migratieproblematiek in ogenschouw te nemen en de verschillende puzzelstukken bij elkaar te leggen. Indien er geen andere oplossing dan detentie is dan dienen alle mogelijkheden van bescherming van de fundamentele rechten te worden toegepast.

Het rapport biedt inzicht in 10 leidende beginselen die van toepassing zijn in omstandigheden waarin de detentie van asielzoekers en van illegale migranten wettelijk toelaatbaar is en 15 Europese regels die minimumnormen bevatten voor de omstandigheden waarin detentie plaatsvindt. De rapporteur vraagt het Comité van Ministers terecht om aan een commissie de opdracht te geven haar voorstellen nader uit te werken. Het rapport bevat vele mogelijkheden die, indien ze worden uitgevoerd, uitdrukking zullen geven aan Europese humaniteit. Als wij van oordeel zijn dat Europa een beschaving vertegenwoordigt, dan zijn we het aan onszelf verplicht nu te handelen.

Mevrouw **Strik**, sprekend namens de Socialistische fractie zegde de rapporteur dank voor haar werk. De beginselen die het rapport voorstelt bieden de lidstaten effectieve criteria voor wat betreft het voldoen aan de mensenrechten ingeval van detentie van illegale migranten en asielzoekers. Verder kunnen de beginselen een nuttig instrument zijn in de handen van zowel parlementariërs, ngo's als rechters om de mensenrechtenbenadering in geval van detentie van deze mensen te versterken. Detentie wordt gezien als een laatste middel voor regeringen om op te treden in gevallen waarin de openbare orde en de veiligheid van de bevolking in het geding is. Detentie is een zwaar middel omdat het ieders bewegingsvrijheid volledig wegneemt en omdat het mensen kwetsbaar en volledig afhankelijk maakt van de autoriteiten die de detentie opleggen. Daarom zijn in het strafrecht vele waarborgen opgenomen die er voor moeten zorgen dat overheden hun macht niet misbruiken jegens hun burgers.

Het is daarom ook verbazingwekkend dat er veel minder waarborgen zijn voor mensen die geen enkel delict hebben gepleegd, de illegale migranten en asielzoekers. Het enige is dat zij zich zonder verblijfsrecht bevinden op het grondgebied van een staat, maar dat is geen strafbaar feit. Voor vluchtelingen is dat vaak de enige weg om bescherming te zoeken, want reizen met hun eigen paspoort zou hen in groot gevaar brengen terwijl wachten op een visum voor hen het gevaar oplevert te worden vervolgd. Hoewel zij dus niet kunnen worden beschouwd als verdachten worden zij gemakkelijker in detentie geplaatst en ontberen zij vaak iedere waarborg: de omstandigheden zijn slechter, het recht op rechtsbijstand is zwakker, de toegang tot de rechter is beperkter en de duur van de detentie is niet vastgelegd. Hoe is het mogelijk dat wij mensen zo behandelen?

Bovendien zijn illegale migranten en asielzoekers extra kwetsbaar omdat zij zich in een vreemd land bevinden, de vreemde taal niet spreken, hun

rechten niet kennen en bang zijn terug te keren. Zelfs wanneer zij niet bij machte zijn terug te keren omdat bijvoorbeeld hun asielverzoek nog in behandeling is of hun land van oorsprong geen medewerking verleent, worden zij gedetineerd. Die detentie criminaliseert hen dus, een ander conclusie is niet mogelijk. Hun detentie dient niet louter het doel om hen terug te zenden, het middel wordt ook gebruikt om hen te straffen en om het land waar zij verblijven minder aantrekkelijk voor migranten te maken. Het geweld van gebruik door autoriteiten is in de beide laatste gevallen ongepast, maar detentie komt in feite neer op geweld. Het enige doel dat met detentie wordt gediend is de absolute noodzaak van overdracht of terugkeer van de migrant op de kortst mogelijke termijn. Dat verplicht ons tot het gebruik van minder radicale instrumenten.

Mevrouw Strik merkte vervolgens op dat de beginselen in het rapport van mevrouw Mendonca een belangrijke leidraad vormen en het verdienen een stevig instrument te worden doordat er vaak naar wordt verwezen. Lidstaten van de EU zijn nog steeds niet klaar om in te stemmen met beperkingen die ten aanzien detentie gelden. De rapporteur spreekt terecht haar spijt uit over de periode zoals genoemd in richtlijn inzake de terugkeer: een maximum van 18 maanden. Mevrouw Strik noemde die een schande. Niettemin gingen de lidstaten in de Richtlijn Asiel Procedure akkoord met de regel dat migranten niet worden gedetineerd alleen vanwege het feit dat zij asielzoeker zijn. Naar het oordeel van spreker moet die verplichting onverkort gelden voor landen die dit nog wel praktiseren. Zij wees in dit verband op de verklaring van Commissaris Mensenrechten Hammarberg die onlangs nog verklaarde dat in veel landen asielzoekers worden gedetineerd wegens het simpele feit dat zij asiel hebben aangevraagd.

Mevrouw Strik wees er vervolgens op dat de Europese Commissie vorig jaar heeft voorgesteld in de Richtlijn inzake de opvang en in het Dublin-reglement meer waarborgen op te nemen voor asielzoekers. Lidstaten zijn echter opnieuw weinig toeschietelijk om met die regels in te stemmen omdat ze de handen vrij willen houden en hun detentiebeleid niet willen aanpassen. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat veel EU-lidstaten zelfs bestaande overeenkomsten inzake de opvang van asielzoekers en hun toegang tot rechtshulp schenden. De Raad van Europa en zijn lidstaten zouden druk op de Europese Commissie moeten uitoefenen om ervoor te zorgen dat de EU-lidstaten aan hun verplichtingen voldoen en zou niet moeten schromen zo nodig procedures te starten om ze daartoe te dwingen. Dankzij die weinig toeschietelijke houding moeten wij het nu stellen zonder gedetailleerde en concrete waarborgen ten aanzien van de detentie van illegale migranten en asielzoekers. Het voorliggende rapport zou dat gemis kunnen opheffen. Aanvaarding van het rapport – liefst unaniem – biedt de mogelijkheid lidstaten te dwingen meer energie te steken in het vinden van alternatieve oplossingen voor detentie en af te zien van het detineren van kwetsbare oudere en jongere mensen. Overheden zouden ook gedwongen kunnen worden om migranten altijd en op ieder moment toegang te verschaffen tot een effectieve asielprocedure. De aanvaarding van dit rapport zou een grote stap zijn op de weg naar de erkenning dat asielzoekers en illegale migranten dezelfde mensenrechten hebben als onze burgers.

Resolutie (doc. nr 1707)

Aangezien alleen een limitatieve opsomming van de bovenvermelde 10 leidende beginselen en 15 Europese minimumnormen recht zou doen aan de inhoud van de na het debat aanvaarde resolutie wordt hier korthedshalve volstaan met een verwijzing naar deze resolutie.

11. Vijftien jaar na de Internationale Conferentie inzake Population and Development Programme of Action (doc 11 992)

Rapport

Door het Britse lid van de Socialistische fractie, mevr. C McCafferty, werd de stand van zaken, vijftien jaar na de in Cairo gehouden internationale conferentie over bevolkingsvraagstukken en over een op te stellen actieplan voor een ontwikkelingsprogramma, zoals neergelegd in een door haar namens de Committee on Social, Health and Family Affairs gepresenteerd rapport toegelicht.

In 1995 legden 179 wereldleiders elkaar vast op de uitvoering van een aantal beloften op het gebied van de versterking van de positie van de vrouw, verbetering van het onderwijs en de gezondheidszorg, inclusief de zorg rond zwangerschap en geboorte. Zij besloten die beloften vast te leggen in een actieplan dat in volgende twintig jaren tot uitvoering zou moeten komen. Terwijl er resultaten zijn geboekt, blijft de voortgang op terreinen als onderwijs, emancipatie en gezondheidszorg, in het bijzonder op terreinen als seksuele voorlichting en zorg aan zwangere vrouwen en kraamvrouwen volgens de commissie achter. De meeste landen hebben de doelstellingen op het gebied van emancipatie van mannen en vrouwen en de verbeteringen in het onderwijs niet gerealiseerd; miljoenen vrouwen ontberen nog steeds de door gevraagde hulp bij geboorteregeling en honderdduizenden vrouwen, vooral in ontwikkelingslanden, sterven nog ieder jaar aan ziekten die te maken hebben met zwangerschap en geboorte. Geweld tegen vrouwen blijft wijdverbreid en zelfs in de landen van de Raad van Europa is de gezondheidszorg voor zwangeren nog altijd onvoldoende en gefragmenteerd.

Met nog vijf jaar voor de boeg moeten de overheden de stand van ontwikkelingen nu opnemen, het door hen ingezette beleid vergelijken en geld vrijmaken voor verder bevolkingsbeleid. Daarbij moeten zij in het bijzonder aandacht geven aan het terugdringen van de sterfte onder zwangere vrouwen en kraamvrouwen door middel van adequate seksuele voorlichting en voorlichting aan vrouwen en hun gezinnen via scholen. Ook moeten zij zorgen voor moderne methoden van «familyplanning». Ook dienen zij zich in te zetten voor het terugdringen van HIV/AIDS en andere seksueel overdraagbare ziekten en voor het terugdringen van misbruik van en geweld tegen vrouwen.

Aan het debat over dit rapport werd deelgenomen door de heer Kox en mevrouw Jonker.

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, merkte ter inleiding op dat zijn fractie zich geheel in het rapport van de commissie kan vinden. Komende uit een gezin met 10 kinderen zei de heer Kox te kunnen spreken als ervaringsdeskundige die zelf een voorbeeld is van het feit dat geboorteregeling in Nederland nog maar een betrekkelijk nieuw fenomeen is. Geboorteregeling is nog steeds lang niet overal ontwikkeld. Dat leidt tot veel schade bij vrouwen, mannen, kinderen en de samenleving. Het gebrek aan geboorteregeling heeft veel te maken met een gebrek aan informatie, gebrek aan middelen en een gebrek aan seksuele en voortplantingsrechten. De stelsels van gezondheidszorg moeten worden versterkt, zo stelt de rapporteur terecht, om vele levens te kunnen redden en om de beloften van de Millenniumdoelstellingen, waaronder de verbetering van de gezondheid van (zwangere) vrouwen, na te komen.

Ook de strijd tegen de verschrikkelijke tragedie van HIV/AIDS vraagt om meer informatie, middelen en rechten. Meer dan 7 miljoen mensen hebben anti-retrovirale therapieën nodig, maar slechts circa 28% ontvangen die. Het probleem is niet dat we die medicijnen niet kunnen produceren, maar dat we niet de politieke wil hebben om voorrang te

geven aan de strijd tegen deze verschrikkelijke catastrofe. De fractie van Verenigd Groen Links heeft grote waardering voor het rapport van mevrouw McCafferty die veel heeft moeten overwinnen om het te kunnen presenteren. Spreker zei te hebben begrepen dat in de fractie van de Europese Volkspartij vrees bestaat dat de voorstellen in het rapport niet overeenkomen met de wijze waarop deze fractie aankijkt tegen seksuele en voortplantingsrechten. Spreker zei die zienswijzen te kunnen respecteren en sommige ervan ook te kunnen begrijpen. Maar hij wilde die leden die deze zienswijzen hebben vragen in hun beschouwingen ook het alarmerende bewijs dat de rapporteur in haar rapport heeft samengebracht te betrekken en te beslissen of hun eigen opvatting over morele vraagstukken er toe zouden moeten leiden dat zo veel mensen geen toegang zouden krijgen tot de hulp die ze nodig hebben om te overleven en om hun leven zo in te richten als zij graag willen. De fractie van Verenigd Europees Links zal de meeste amendementen uit de fractie van de Europese Volkspartij dan ook niet steunen.

Mevrouw **Jonker** wees ter inleiding van haar betoog op het feit dat 179 regeringen 15 jaar geleden seksuele gezondheid en de gezondheid van zwangere vrouwen als een mensenrecht erkenden. Tijdens de International Conference on Population and Development (ICPD) ontvouwen de geïndustrialiseerde en ontwikkelingslanden een actieplan dat een breed scala van bevolkings-, ontwikkelings- en mensenrechtenonderwerpen samenbundelde in een plan voor 20 jaar van activiteiten. Dit jaar kent de ICPD haar 15e verjaardag en dat herinnert ons eraan dat er nog 5 jaren resten om de beloften van Caïro waar te maken. In die komende 5 jaren is dringend politieke actie nodig. Nog steeds sterven te veel vrouwen aan behandelbare en te voorkomen complicaties die optreden tijdens de zwangerschap of geboorte. Als vrouwen sterven leiden gezinnen, families en gemeenschappen en hele naties daar onder.

De consensus van Caïro zette de individuele mens in het hart van het ontwikkelingsproces. De kerngedachte was dat, indien in de behoefte aan geboorteregeling en zwangerschapszorg wordt voorzien en ook andere basishulp en onderwijsvoorzieningen worden geboden, de ontwikkeling en stabilisatie van de bevolking op natuurlijke wijze, dus zonder dwang of betutteling, plaatsvindt.

Op internationaal niveau bestaat brede consensus dat investeren in de rechten en in de gezondheid van vrouwen en meisjes blijk geeft van slim economisch inzicht voor families, gemeenschappen en naties. Er moeten dan ook concrete en systematische stappen worden gezet om het ICPD-actieprogramma uit te voeren.

Iedere minuut sterft er een vrouw aan een complicatie bij een zwangerschap of geboorte. Ieder jaar hebben zo'n 536 miljoen vrouwen met dat soort complicaties te maken. Ongeveer 33 miljoen mensen hebben HIV/AIDS terwijl die ziekte goed voorkomen kan worden door een betere toegang tot de (seksuele) gezondheidszorg, onderwijs en voorlichting en een betere medische behandeling. De sterfte onder zwangere vrouwen en kraamvrouwen kan met $\frac{3}{4}$ worden teruggebracht wanneer vrouwen beter toegang krijgen tot geboorteregeling en medische voorzieningen voor deze categorie vrouwen. Naar schatting 200 miljoen vrouwen willen een zwangerschap voorkomen of uitstellen maar gebruiken geen effectieve geboorteregeling. Het gebrek aan een goede toegang tot geboorteregeling speelt de belangrijkste rol in de 76 miljoen ongewenste zwangerschappen die zich ieder jaar in ontwikkelingslanden voordoen en leiden tot 19 miljoen onveilige abortussen die ongeveer 68 000 doden veroorzaken. Wereldwijd gaan naar schatting 250 miljoen productieve levensjaren verloren als gevolg van gezondheidsproblemen tijdens zwangerschap en geboorte. Mevrouw Jonker riep de Vergadering op haar verantwoordelijkheid voor het ICPD-programma te nemen.

Resolutie (doc. nr. 1903)

Het debat over het rapport werd door de Parlementaire Vergadering afgesloten met de aanvaarding van een resolutie waarin de lidstaten o.a. werden opgeroepen hun beleidprogramma's inzake de (seksuele) gezondheidszorg en de zorg aan zwangere vrouwen en kraamvrouwen door te lichten, te vergelijken en te moderniseren. Aan het Comité van Ministers verzoekt de Vergadering de aandacht te richten op het vraagstuk van de ziekten en de sterfte onder zwangere vrouwen en kraamvrouwen door te verzekeren dat in de lidstaten een gelijke toegang mogelijk is tot de (seksuele) gezondheidszorg en tot informatie, onderwijs en zorgvoorzieningen waarbij de nadruk zou moeten komen te liggen op moderne middelen van geboorteregeling, adequate advisering, bijstand door vroedvrouwen en toegang tot gynaecologische en obstetrische spoedhulp.

De Vergadering vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de positie van kwetsbare groepen, zoals migranten, minderheden en bevolkingsgroepen in landelijke gebieden.

Met betrekking tot de uitvoering van het Actieprogramma van de ICPD wijst de Vergadering erop dat Europa de grootste donor van zgn. Official Development Assistance (ODA) is en dat de lidstaten van de Raad uit dien hoofde ten minste 0.7% van hun Bruto Nationaal Product aan ODA moeten blijven geven, ondanks de economische crisis. Een tiende deel van die bijdragen dienen zij te bestemmen voor voorzieningen in het kader van de zorg voor zwangere vrouwen en kraamvrouwen. Met een verwijzing naar een in 2001 door Afrikaanse regeringsleiders te Abuja gesloten overeenkomst zullen de ontvangende landen, zo spreekt de resolutie uit, er zorg voor moeten dragen dat 15% van hun jaarlijkse begrotingsgeldten worden gereserveerd voor beleidsprogramma's op het terrein van de volksgezondheid en dat in hun beleidsplannen het vijfde Millenniumdoel: «het bereiken van wereldwijde toegang tot de zorg voor zwangeren en kraamvrouwen in 2015» wordt opgenomen. Met het oog op het bereiken van die Millenniumdoelstelling wordt het Comité van Ministers tenslotte opgeroepen door middel van een volledige implementatie van het ICPD-programma zelf die doelstelling ook te realiseren.

De voorzitter van de delegatie,
Bemelmans-Videc

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen